

Jsou dány mnohočleny:

- (1) $3a + 2b - a - 4b + 8a$;
- (2) $7u - u^2 - 5u + 2u^2 - 4u$;
- (3) $a^2b + 4ab^2 - 3ab + ab^2 - a^2b$;
- (4) $-2x + 5xy - 6 - 8xy + 7x + 7$.

U každého mnohočlenu proveďte:

- a) vyjmenujte členy, které se liší nejvyšším koeficientem;
- b) sečtěte členy, které se liší nejvyšším koeficientem;
- c) upravte mnohočlen a proveďte zkoušku dosazením $a = 3, b = 1, u = 10, x = 2, y = 5$.

10. Sečtěte a přesvědčte se o správnosti výpočtu dosazením:

- a) $4a - 2x + a - 3x$;
- b) $2n^2 - 3n + 2n - n^2$;
- c) $-u + 7v + 4u - 7v$;
- d) $a^2 - 5a - 2a^2 + 4a + a$;
- e) $-3x^2 + 5x - 1 - 6x + 4x^2 + 2$;
- f) $2rs + 4r + rs - 3r - s - 3rs$;
- g) $7p - 5q - 3\frac{1}{2}p - 1\frac{1}{2}p + 6q$.

11. Upravte:

- a) $64c + 19d - 37 + 19d - 25c$;
- b) $-8a^2bc - 4ab^2c + 5a^2bc + abc^2 + 4ab^2c$;
- c) $-0,9m^2 + 0,7m + 0,5m^2 + 0,3m + 1,4m^2 + m$;
- d) $1\frac{2}{3}x^2y + xy^2 - \frac{1}{2}xy^2 + \frac{1}{3}x^2y - \frac{1}{4}xy^2$;
- e) $-p^2q + 4\frac{1}{2} - 3p^3q + p^2q + 5,5 + 3p^3q$;
- f) $3a - 7ab + 0,7b - \frac{6}{2}a - \frac{1}{3}b - \frac{1}{2}b + 11ab$;
- g) $0,8u^2vz + 0,2u^2vz - \frac{1}{2}uv^2z - u^2vz + 0,5uv^2z$.

12. Upravte:

- a) $5ab - 4a^2b^2 - 8ab^2 + 3ab - ab^2 - 4a^2b^2$;
- b) $23x^2yz + 10xyz^2 - 15x^2yz - xyz^2 + 2x^2yz + xyz^2$;
- c) $-1\frac{1}{2}mn + 2\frac{1}{2}mn^2 - \frac{1}{2}m + 5\frac{1}{2}mn - 2,5mn^2 + 0,5m$;
- d) $11a + 2a^3 - 5 - 7a + a^3 - 3a^2 - 6a + 9a^2 - 1$.

$$\begin{array}{r} 5600 \\ - 400 \\ \hline 4000 \\ - 800 \\ \hline 3200 \end{array}$$

13. Proveďte:

- a) $(-2a) + (+3a)$;   c) $(-4r) + (-r)$;
 b) $(+5x) + (-7x)$;   d) $(+6y) + (-2y)$.

14. Proveďte:

- a) $(-6x) + (+2x) + (-3x) + (+10x)$;
 b) $(+a) + (-7a) + (-4a) + (+5a) + (+3a)$;
 c) $(-4a^2b) + (-2ab) + (-a^2b) + (+6a^2b) + 9ab$;
 d) $(-1,2u^2) + (+2\frac{1}{3}u) + (+10u^3) + (+1\frac{1}{2}u^2) + (-8u^3) + (+1\frac{1}{8}u)$.

15. Proveďte:

- a) $(+xy) + (-5xy) + (-3xy) + (+9xy) + (-2xy)$;
 b) $(-4z^2) + (-2z) + (-z^2) + (+3z) + (-5z^2)$;
 c) $(-0,4a) + (-0,1b^2) + (+1,2ab) + (-3,2a) + (-b^2)$;
 d) $(-\frac{3}{4}pq) + (-\frac{3}{8}pq^2) + (+pq) + (-\frac{1}{2}pq^2) + (+pq^2) + (-\frac{1}{4}pq)$.

16. Uspořádejte a) sestupně; b) vzestupně:

- a) $4 + 2a^3 - a + 7a^4 - 6a^2$;
 b) $3z^2 - 5z - 8z^4 + 2z^3 - 10$;
 c) $-7m^5 + 2m^2 - m^4 + 3m - \frac{1}{2}m^3$;
 d) $-\frac{1}{2}b^2y^3 + \frac{5}{6}by^4 + b^2y^2 - \frac{1}{3}b^4y$.

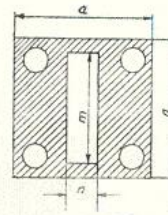
17. Sečtěte pokud možno a uspořádejte sestupně:

- a) $2 + 4a^2 - 3a^2 - 1 + 3a + a^3 - 2a$;
 b) $-5t + 11 - t^2 + 4t - 8 + 3t^2$;
 c) $3z - 8z + z^4 - 2z^2 - 4z^3 + 3z^2 + z^3$;
 d) $4x^2 - 2x^4 + x^2 - 5x^3 - x^2 + 3x^4 - 5x^3$.

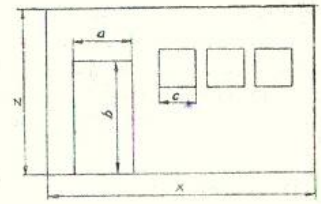
18. Sečtěte pokud lze a uspořádejte vzestupně:

- a) $c^2 + 1 - 3c + 4c^3 - 4c^2 + 5c$;
 b) $-p^3 - 2p + 8p^2 + 10p - 7p^2 - 3p^3 - 7p$;
 c) $5n^3 - 7 + n^4 - 2n^2 + n + 6 + 2n^2 + 3$;
 d) $10 - h + 2h^2 - 9,9 - 4h^2 + 1,1 + 3h^2 + 6h$.

19. V čtvercovém odlitku je jeden otvor tvaru obdélníka a čtyři stejné kruhové otvory. Obsah kruhového otvoru je $4\frac{1}{2}$ (cm²), ostatní rozměry jsou uvedeny v obr. 9. Určete velikost vyčárkované plochy.

Obr. 9

Obr. 10

20. Třída je x metrů dlouhá a z metrů vysoká. Na jedné stěně jsou dvěře rozměrů a , b metrů a tři stejné velké obrazy tvaru čtverce o straně c metrů. Vyjádřete velikost nezakryté plochy této stěny (obr. 10).

21. Kolik plechu je třeba na otevřenou plechovou krabici tvaru kvádrů rozměrů p , q , r cm? Otevřena je jedna z největších stěn. (Nakreslete obrázek.)

2. Sčítání a odčítání mnohočlenů

1. Znáorněte na číselné ose a přesvědčte se o správnosti rovností:

- a) $3 + (-4 + 2 - 3 + 7) = 3 - 4 + 2 - 3 + 7$;
 b) $(5 - 8) + (-2 + 6 - 3) = 5 - 8 - 2 + 6 - 3$.

2. Sečtěte:

- a) $4 + (8 + 3)$;   e) $-7 + (6 - 4 + 1)$;
 b) $10 + (5 - 11)$;   f) $-6 + (10 - 3 + 5)$;
 c) $3 + (4 - 2 + 7)$;   g) $-2 + (-15 + 8)$;
 d) $5 + (-3 - 8 + 4)$;   h) $(-9 + 2) + (4 - 7)$.

3. Dosaďte za x postupně 5; 1; -2 a přesvědčte se o správnosti rovností:

- a) $2x^2 + (3x - 5) = 2x^2 + 3x - 5$;
 b) $-4x + (6 + x^2) = -4x + 6 + x^2$.

4. Sečtěte a proveďte zkoušku dosazením:

- a) $3x + (-2x + 6x)$;   dosadte $x = 2$;
 b) $4a + (5a - 8a + a)$;   dosadte $a = \frac{1}{2}$;
 c) $-n^2 + (-2n^2 + 7n^2 - 3n^2)$;   dosadte $n = 10$;
 d) $2b + 6 + (-4 + 5b)$;   dosadte $b = -5$;
 e) $(3p - q) + (p - 2q)$;   dosadte $p = -3, q = 4$.

5. Sečtěte a proveďte zkoušku dosazením:

- a) $3m - 2 + (5 - m)$;
 b) $(4a + 3) + (-2a - 1)$;
 c) $(14b + 2c) + (5b - 3c)$;
 d) $x + (2y - x - 10)$;
 e) $(x^2 + 4x - 5) + (x^2 - 3x + 2)$;
 f) $(2y^2 - 4y - 1) + (-1 + 4y - 2y^2)$;
 g) $(-4a^2x + ax^2 - 3a^2x^2) + (-ax^2 + 7a^2x - 2a^2x^2)$;
 h) $(7m - 3n + 1) + (2n - m) + (6 - 5m + n)$.

6. Znázorněte na číselné ose a přesvědčte se o správnosti rovností:

- a) $5 - (-1 + 7 - 4) = 5 + 1 - 7 + 4$;
 b) $-(4 - 2 + 3) = -4 + 2 - 3$;
 c) $(3 - 6) - (2 - 5 + 1) = 3 - 6 - 2 + 5 - 1$.

7. Sečtěte. Porovnejte oba mnohočleny.

- a) $(5x^2 + 2x + 4) + (-5x^2 - 2x - 4)$;
 b) $(-a + b - 1) + (a - b + 1)$;
 c) $(2m - 3mn - n + 7) + (-2m + 3mn + n - 7)$.

8. K daným mnohočlenům řekněte mnohočleny opačné:

- a) $a + b + c$;   c) $-5x^2y + 6xy + 7x^2y^2$;
 b) $r^2 - 2rs + s^2$;   d) $-a^2 + 3a - 4$.

9. Sečtěte:

- a) $8m - (+3m)$;   e) $(5x + 3y) - (2x + 5y)$;
 b) $2ax - (-7ax)$;   f) $(z - 2) - (z - 3)$;
 c) $3a - (a + 5b)$;   g) $1,2p - (0,5p + 6)$;
 d) $-\frac{1}{2}cd - (-\frac{1}{4}cd)$;   h) $(1 - s^2) - (-1 + s^2)$.

10. Proveďte:

- a) $(9a + 14b - 5c) - (4a - 7b + c)$;
 b) $(7x^3 - 2x^2 + 3x) - (6x^3 - x^2 - x)$;
 c) $(2ab + ac) - (3bc + 10ac) - (-ab + 3bc)$;

- d) $(-11x + 4\frac{1}{2}y - 8z) - (\frac{1}{2}z - 18z + 9y)$;
 e) $(\frac{1}{3}a - \frac{1}{2}b + \frac{2}{3}c) - (-\frac{2}{3}a + \frac{1}{4}b + \frac{1}{2}c)$;
 f) $(0,6xy - 0,5x + y) - (0,5xy + 2,5x - y)$;
 g) $(-r^2s + 15rs^2) - (-5r^2s^2 - r^2s - 8rs + 18rs^2)$;
 h) $(105ab - 45a + 27b) - (82a + 67ab + 51b)$.

11. Sečtěte:

- a) $4x - (2x + y) + 7y - (x + y)$;
 b) $(3a - 7b) - (a - 5b) + (-4a + b)$;
 c) $(5m^2 - 5m + 3) + (-4m^2 - 5m - 3)$;
 d) $(-8p - 16q + 24) - (20 + 12p)$;
 e) $-10xy + 6x - (3y + xy - 9x) + 5y$;
 f) $(4a^2 + 2ab - b^2) - (-a^2 + b^2) + (3a^2 - 2ab + b^2)$.

12. Zjednodušte:

- a) $2m + [4 - (m + 3) + 5]$;
 b) $3x - [5x - (2x - 1)]$;
 c) $9a^2 - [7a^2 - 2a + (a^2 - 3a)]$;
 d) $-5y - [-8 + 3y - (y + 1) + 9]$.

13. Vypočítejte:

- a) $2a - [b - (5a + 2b - c) + (2a + b - 3c)]$;
 b) $(15r^2 - 4s^2) - [7r^2 - (-r^2 + s^2) - 9rs]$;
 c) $7x + 3y - [5x + 8y + (9x - 5y)] + 6x$;
 d) $4m - 2n + (5m - [8n - (m + n)] + (3n - 10m))$;
 e) $5a + \{3b + [6c - 2a - (a - c)]\} - [9a - [7b + c]]$.

14. Určete rozdíl $M - N$, je-li:

- a) $M = 2a^2 - 3b^2 + c^2$; $N = a^2 - 2b^2 + c^2$;
 b) $M = 3x - (2y + x) - 7$; $N = -4x + 3y + 5$;
 c) $M = z^2 - 1 - [9z + (z^2 - z) - 3]$;
 $N = 5 + [3z - (4 + z) - 7z] - 1$;
 *d) $M = \frac{3}{4}m - [\frac{1}{2}m - (2m - \frac{1}{4}) + \frac{3}{8}m] + \frac{3}{8}$;
 $N = 1,7 + m + [0,8 - (0,5 + 2,5)]$.

*15. Dosadte $P = 2a + 3b + 1, Q = 5a - 4b - 1, R = -7a + b + 6$ a vypočítejte:

- a) $P + Q$;   c) $P - R$;   d) $P + Q + R$;
 b) $P + R$;   d) $Q - R$;   f) $P - (Q + R)$.

16. Dokažte, že platí rovnosti:

- a) $(a + b) + (c - b) = (a + b) - (b - c)$;
 b) $(x - y) + (z + y) = (y + z) - (y - x)$;
 c) $(4m - 4) - (3m - 3) = 5m - [\frac{1}{2} + (4m + 0,5)]$.

24. Proveďte:

- a) $3(a + b) - 2(a - b)$; d) $2 + 5(z - 1) - 3z$;
b) $\frac{1}{2}(m - 4) + \frac{1}{3}(m + 3)$; e) $(-2a) \cdot (-a^2 + 3\frac{1}{2}a - 1) + 7a^2$;
c) $(x + y) \cdot x - y(x - y)$; f) $5(u + 2v) - (3u - v) \cdot 4$.

25. Proveďte:

- a) $8(a - m) - 3(a + m) - 4a + 10m$;
b) $(-5a) \cdot (-a + b) - a(3 + 4a - b)$;
c) $3(a + 1) - 2(a - 1) + \frac{1}{2}(a - 10)$;
d) $(0,2u - 0,7v) \cdot 5u - (0,3u + 0,4v) \cdot 3v$;
e) $3rs^2 + (1 - 2r + 3s - r^2) \cdot (-rs) - 2r^2s$.

26. Proveďte:

- a) $8(b - 2) - 2[b - 3(4 - 2b)]$;
b) $10x - [2(x + 1) - 3(x - 1)] + 10$;
c) $4x - 3[y + 2(x - y) - x]$;
d) $5z + 4[3z - z(2 + z) + z^2]$.

27. Řešte rovnice:

- a) $8(x - 3) = 16$; d) $2(4z + 1) + (2 - z) \cdot 3 = 11$;
b) $(y + 10) \cdot \frac{1}{2} = -1$; e) $5(x + 2) = 2(x - 1)$;
c) $7(u - 4) - 4(u - 3) = 14$; f) $-4 = 2(5n + 33)$.

28. Řešte rovnice:

- a) $(x + \frac{1}{2}) \cdot 4 + (2x + 11) \cdot \frac{1}{2} = 20$;
b) $6(10 - 3t) - 4(2t + 1) + 7(5t - 1) = 58$;
c) $9n + 3[2n - 4(n - 1) + 3] = 22$;
d) $\frac{1}{2}(4x - 2) = \frac{1}{3}(3 + 4x)$;
e) $(0,5y + 0,6) \cdot (-1) + 0,4(2y + 5) = -1$.

29. Od dvojnásobku součtu čísel $4a$ a 3 odečtete trojnásobek rozdílu čísel 2 a a .

30. Trojnásobek součtu čísel x a y zmenšete o dvojnásobek rozdílu týchž čísel.

31. K dvojnásobku rozdílu čísel $5a$, b přičtete pětinasobek součtu čísel a , $4b$.

32. K číslu $4m$ přičtete dvojnásobek rozdílu čísel n a 5 a výsledek násobte číslem $3m$.

33. Hřiště tvaru obdélníka p metrů dlouhé a q metrů široké bylo po celé délce rozšířeno o 5 metrů. Nakreslete obrázek a určete:

- a) plošný obsah původního hřiště;
b) dvojnásobkem plošný obsah zvětšeného hřiště.

$$\text{Vzor: } (2x + 3)^2 - (x + 2)^2 = [(2x + 3) + (x + 2)] \cdot [(2x + 3) - (x + 2)] = [2x + 3 + x + 2] \cdot [2x + 3 - x - 2] = (3x + 5)(x + 1) = 3x^2 + 5x + 3x + 5 = 3x^2 + 8x + 5$$

- a) $(a + b)^2 - (a - b)^2$;   d) $(x + 1)^2 - (x - 2)^2$;
 b) $(m - 5)^2 - 25$;   e) $(a + 10)^2 - 100$;
 c) $9x^2 - (x - 3)^2$;   f) $(2p + 3q)^2 - (2p - 3q)^2$.

*14. Vypočítejte jako rozdíl druhých mocnin podle vzoru:

$$(a + b + c)(a + b - c) = [(a + b) + c] \cdot [(a + b) - c] = (a + b)^2 - c^2 = \dots$$

a) $(x + y + z)(x + y - z)$;   d) $(2a - b + 3)(2a - b - 3)$;
 b) $(m + n - 3)(m + n + 3)$;   e) $(r + s + 5)(r + s - 5)$;
 c) $(a - b + c)(a + b + c)$;   f) $(a^2 + a - 1)(a^2 + a + 1)$.

8. Dělení jednočlenů

1. Čtěte a řiďte přímo podíl:

- a) $x^5 : x^2$, $m^4 : m$, $a^3 : a^3$, $c^4 : c^4$, $y^2 : y$;
 b) $z^8 : z^3$, $u^5 : u^5$, $n^6 : n^2$, $p^7 : p^6$, $s^5 : s^2$;
 c) $y^4 : y^4$, $h^4 : h^2$, $r^3 : r$, $t^{10} : t^7$, $a^6 : a^2$;
 d) $2q^2 : q$, $12b^6 : 6b^2$, $5x^3 : 5x^2$, $3m^2 : 3m^2$, $9z^2 : 3z$.

2. Dělte z paměti:

- a) $3m^7 : m^3$, $a^5 : (-a^2)$, $(-5x) : 5x$, $(-4p^3) : (-p)$;
 b) $(-2v^6) : (-2v^3)$, $12c^7 : (-3c^4)$, $a^{11} : a^4$, $(-3r^2) : (-3r^2)$;
 c) $9u^2 : 9u$, $(-6x^5) : (-6x)$, $10m^4 : (-5m^3)$;
 d) $8q^9 : (-2q)$, $7t^4 : 7t^2$, $(-4s) : (-4s)$.

3. Čtěte a řiďte přímo výsledky:

- a) $\frac{x^8}{x^5}$, $\frac{m^2}{m}$, $\frac{2z}{-z}$, $\frac{-a^7}{-a^2}$, $\frac{-u^4}{u^4}$, $\frac{k^6}{-k^3}$;
 b) $\frac{3n^4}{-3n^2}$, $\frac{4s^5}{s^3}$, $\frac{-y^7}{y^6}$, $\frac{-8p}{-4p}$, $\frac{b^9}{-b^6}$, $\frac{15a^3}{5a}$;
 c) $\frac{-r^5}{-r^4}$, $\frac{5x^6}{-x^4}$, $\frac{2z^9}{2z^2}$, $\frac{-6k^3}{3k^3}$, $\frac{-n^4}{-n}$.

4. Doplňte:

- a) $a^5 : a^* = a^3$;   d) $2x^4 : * = 2$;   g) $m^* : m^2 = m$;
 b) $3y^3 : * = 3y^2$;   e) $(-r^3) : * = 1$;   h) $* : (-u^2) = -u$;
 c) $(-z^4) : * = z$;   f) $8p^2 : 4 = *$;   i) $b^6 : * = -b^4$.

5. Kterým číslem nelze dělit? Uveďte příklad a odůvodněte.

6. Čtěte a řiďte přímo výsledky. Rozlišujte.

- a) $m^2 : m^2$, $m^2 : m^2$, $m^2 + m^2$, $m^2 : (-m^2)$;
 b) $q^4 : q^3$, $h^4 : h^3$, $b^5 + b^5$, $4v^5 : v^2$;
 c) $(-2x^4) : x^3$, $5n^2 : (-n^2)$, $y^6 : y^6$, $3n^6 + n^6$;
 d) $3u^2 : (-3u)$, $4z^3 : z^3$, $-2c^4 + c^4$, $(-a^4) : (-a^4)$.

7. Proveďte:

- a) $\frac{t^2}{t^2}$, $\frac{-m^2}{m^3}$, $\frac{k}{-k^2}$, $\frac{-5r^2}{-r^5}$, $\frac{x^3}{x^7}$;
 b) $a^5 : a^2$, $p^2 : p^5$, $-m^3 : m^3$, $(-2s^3) : (-2s^4)$;
 c) $5r^4 : (-r)$, $x^2 : x^3$, $(-b^4) : (-b^7)$, $7c : (-7c^2)$.

8. Dělte:

- a) $10xy : 5$;   d) $15uv^2 : 3u$;   g) $(-7pq^3) : (-7p^3q)$;
 b) $8ab : 4b$;   e) $(-6p^3) : (-2p)$;   h) $28c^2de^3 : (-4c^2e^4)$;
 c) $2rs : rs$;   f) $9ax : 3ax$;   i) $mn^3 : (-5mn^3)$.

9. Dělte:

- a) $a^3b^5 : ab^2$;   d) $21uvz : 7v$;   g) $a^3b^4c^2 : a^3b^2c^2$;
 b) $7rs : (-7s)$;   e) $(-5z^2) : (-z^3)$;   h) $s^2t^3u^4 : s^3t^3u^3$;
 c) $x^3y^4 : x^3y^2$;   f) $(-6c^2h) : (-3h)$.

10. Proveďte:

- a) $12r^2 : (-3r)$;   f) $(-r^4st^2) : (-r^3st^3)$;
 b) $(-5a^3) : (-a^3)$;   g) $5p^4q : 4p^2q^2$;
 c) $9u^4 : (-9u)$;   h) $m^3n^3 : 2m^3n^3$;
 d) $3x^2y^4z : 3x^2y^2z$;   i) $(-32x^2y) : (-8xy^2)$;
 e) $(-4abc) : (-4ac)$.

11. Dělte:

- a) $3a^2bx : a^2bx$;   f) $(-2x^3yz^2) : 10x^2z$;
 b) $a^2bx : 3a^2bx$;   g) $8u^7v^4z^3 : 6u^2v^4z^3$;
 c) $(-7p^3q^3) : 14p^2q^3$;   h) $(-3a^2m^3) : (-2m^3)$;
 d) $4m^5n^2 : 6m^2n^2$;   i) $9r^4s^4t : (-3r^3s^4)$;
 e) $(-3a^2y^4) : (-4a^2y)$;   j) $\frac{1}{3}abc^4d^2 : 2ac^4d$.

12. Proveďte dělení:

- a) $5(a + b) : (a + b)$;   d) $6(x^2 - y)^3 : \frac{1}{2}(x^2 - y)^3$;
 b) $9(m - n)^2 : 3(m - n)$;   e) $(a + b - c)^4 : (a + b - c)^3$;
 c) $(4r + 2s)^3 : (4r + 2s)$;   f) $(2p - q + 1)^3 : (2p - q + 1)^2$.

$$\text{Vzor: } (2x + 3)^2 - (x + 2)^2 = [(2x + 3) + (x + 2)] \cdot [(2x + 3) - (x + 2)] = [2x + 3 + x + 2] \cdot [2x + 3 - x - 2] = (3x + 5)(x + 1) = 3x^2 + 5x + 3x + 5 = 3x^2 + 8x + 5$$

- a) $(a + b)^2 - (a - b)^2$;   d) $(x + 1)^2 - (x - 2)^2$;
 b) $(m - 5)^2 - 25$;   e) $(a + 10)^2 - 100$;
 c) $9x^2 - (x - 3)^2$;   f) $(2p + 3q)^2 - (2p - 3q)^2$.

*14. Vypočítejte jako rozdíl druhých mocnin podle vzoru:

$$(a + b + c)(a + b - c) = [(a + b) + c] \cdot [(a + b) - c] = (a + b)^2 - c^2 = \dots$$

a) $(x + y + z)(x + y - z)$;   d) $(2a - b + 3)(2a - b - 3)$;
 b) $(m + n - 3)(m + n + 3)$;   e) $(r + s + 5)(r + s - 5)$;
 c) $(a - b + c)(a + b + c)$;   f) $(a^2 + a - 1)(a^2 + a + 1)$.

8. Dělení jednočlenů

1. Čtěte a řikejte přímo podíl:

- a) $x^5 : x^2$, $m^4 : m$, $a^3 : a^3$, $c^4 : c^4$, $y^2 : y$;
 b) $z^8 : z^3$, $u^5 : u^5$, $n^6 : n^2$, $p^7 : p^6$, $s^5 : s^2$;
 c) $y^4 : y^4$, $h^4 : h^2$, $r^3 : r$, $t^{10} : t^7$, $a^6 : a^2$;
 d) $2q^2 : q$, $12b^6 : 6b^2$, $5x^3 : 5x^2$, $3m^2 : 3m^2$, $9z^2 : 3z$.

2. Dělte z paměti:

- a) $3m^7 : m^3$, $a^5 : (-a^2)$, $(-5x) : 5x$, $(-4p^3) : (-p)$;
 b) $(-2v^6) : (-2v^3)$, $12c^7 : (-3c^4)$, $a^{11} : a^4$, $(-3r^2) : (-3r^2)$;
 c) $9u^2 : 9u$, $(-6x^5) : (-6x)$, $10m^4 : (-5m^3)$;
 d) $8q^9 : (-2q)$, $7t^4 : 7t^2$, $(-4s) : (-4s)$.

3. Čtěte a řikejte přímo výsledky:

- a) $\frac{x^8}{x^5}$, $\frac{m^2}{m}$, $\frac{2z}{-z}$, $\frac{-a^7}{-a^2}$, $\frac{-u^4}{u^4}$, $\frac{k^6}{-k^3}$;
 b) $\frac{3n^4}{-3n^2}$, $\frac{4s^5}{s^3}$, $\frac{-y^7}{y^6}$, $\frac{-8p}{-4p}$, $\frac{b^9}{-b^6}$, $\frac{15a^3}{5a}$;
 c) $\frac{-r^5}{-r^4}$, $\frac{5x^6}{-x^4}$, $\frac{2z^9}{2z^2}$, $\frac{-6k^3}{3k^3}$, $\frac{-n^4}{-n}$.

4. Doplňte:

- a) $a^5 : a^* = a^3$;   d) $2x^4 : * = 2$;   g) $m^* : m^2 = m$;
 b) $3y^3 : * = 3y^2$;   e) $(-r^3) : * = 1$;   h) $* : (-u^2) = -u$;
 c) $(-z^4) : * = z$;   f) $8p^2 : 4 = *$;   i) $b^6 : * = -b^4$.

5. Kterým číslem nelze dělit? Uveďte příklad a odůvodněte.

6. Čtěte a řikejte přímo výsledky. Rozlišujte.

- a) $m^2 : m^2$, $m^2 \cdot m^2$, $m^2 + m^2$, $m^2 : (-m^2)$;
 b) $q^4 \cdot q^3$, $h^4 : h^3$, $b^5 + b^5$, $4v^5 : v^2$;
 c) $(-2x^4) : x^3$, $5n^2 \cdot (-n^5)$, $y^6 : y^6$, $3n^6 + n^6$;
 d) $3u^2 : (-3u)$, $4z^3 : z^3$, $-2c^4 + c^4$, $(-a^4) \cdot (-a^4)$.

7. Proveďte:

- a) $\frac{t^2}{t^2}$, $\frac{-m^2}{m^3}$, $\frac{k}{-k^2}$, $\frac{-5r^2}{-r^5}$, $\frac{x^3}{x^7}$;
 b) $a^5 : a^2$, $p^2 : p^5$, $-m^3 : m^3$, $(-2s^3) : (-2s^4)$;
 c) $5r^4 : (-r)$, $x^2 : x^3$, $(-b^4) : (-b^7)$, $7c : (-7c^2)$.

8. Dělte:

- a) $10xy : 5$;   d) $15uv^2 : 3u$;   g) $(-7pq^3) : (-7p^3q)$;
 b) $8ab : 4b$;   e) $(-6p^3) : (-2p)$;   h) $28c^2de^3 : (-4c^2e^4)$;
 c) $2rs : rs$;   f) $9ax : 3ax$;   i) $mn^3 : (-5mn^3)$.

9. Dělte:

- a) $a^3b^5 : ab^2$;   d) $21uvz : 7v$;   g) $a^3b^4c^2 : a^3b^2c^2$;
 b) $7rs : (-7s)$;   e) $(-5z^2) : (-z^3)$;   h) $s^2t^3u^4 : s^3t^3u^3$;
 c) $x^3y^4 : x^3y^2$;   f) $(-6c^2h) : (-3h)$.

10. Proveďte:

- a) $12r^2 : (-3r)$;   f) $(-r^4st^2) : (-r^3st^3)$;
 b) $(-5a^3) : (-a^3)$;   g) $5p^4q : 4p^2q^2$;
 c) $9u^4 : (-9u)$;   h) $m^3n^3 : 2m^3n^3$;
 d) $3x^2y^4z : 3x^2y^2z$;   i) $(-32x^2y) : (-8xy^2)$;
 e) $(-4abc) : (-4ac)$.

11. Dělte:

- a) $3a^2bx : a^2bx$;   f) $(-2x^3yz^2) : 10x^2z$;
 b) $a^2bx : 3a^2bx$;   g) $8u^7v^4z^3 : 6u^2v^4z^3$;
 c) $(-7p^3q^3) : 14p^2q^3$;   h) $(-3a^2m^3) : (-2m^3)$;
 d) $4m^5n^2 : 6m^2n^2$;   i) $9r^4s^4t : (-3r^3s^4)$;
 e) $(-3a^2y^4) : (-4a^2y)$;   j) $\frac{1}{3}abc^4d^2 : 2ac^4d$.

12. Proveďte dělení:

- a) $5(a + b) : (a + b)$;   d) $6(x^2 - y)^3 : \frac{1}{2}(x^2 - y)^3$;
 b) $9(m - n)^2 : 3(m - n)$;   e) $(a + b - c)^4 : (a + b - c)^3$;
 c) $(4r + 2s)^3 : (4r + 2s)$;   f) $(2p - q + 1)^3 : (2p - q + 1)^2$.

1. Druhá a třetí mocniny čísel racionálních

6. a) -20; -24; b) 52; c) 15. 9. e) $\frac{3}{4}$; f) 25.
 11. a) 1156; 2809; 2304; 289. 12. a) 67 600; ... 18. 4490; ...
 27. c) 294; 720; e) 250; 1000; 500; f) 729; 343.
 31. 63,32 hl. 32. 36,8 t. 33. 161,29 a. 34. 12,8 dm². 35. 3,94 m.

2. Druhá odmocnina

4. g) 2; 25; 108; h) 6m; 9a²; 15x³. 6. a) 7; 5. 7. a) 12; b) -4; d) 0; e) 1; g) -1. 8. d) 7,2; h) 20. 9. g) 3x²y³z⁴; 5s²tu³; h) 0,1a⁵x⁴; 6b².
 12. a) $\frac{1}{2}$; b) 12; c) 1; g) x. 13. a) $\frac{1}{8}$; b) $\frac{3}{4}$; c) 2; d) 1; e) $\frac{1}{8}$; f) $1\frac{1}{4}$. 14. a) 6; b) 9. 16. 8. 18. a) 10 cm; d) 0,6 m.
 21. a) 2,236; 1,732; b) 3,16; 2,45; d) 4,36; 7,28.
 29. 1855; 1895. 30. od roku 1771.
 34. 56 m. 35. 374,5 cm². 36. 21,8 cm. 37. 22 $\frac{1}{2}$ m; 7 $\frac{1}{2}$ m. 39. a) o 3 m; b) asi o 62 %. 40. 5 m.

IV. MNOHOČLENY

1. Pojem mnohočlenu

1. d) 3; f) 65. 3. a) 31; d) 0. 7. a) 7x²; (28). 10. a) 5a - 5x.
 11. c) m²; e) 10; f) 4ab. 12. c) 4mn; d) 3a³ + 6a² - 2a - 6. 14. d) 2u³ + 4u. 15. c) -3,6a + 1,2ab - 1,1b². 17. a) a³ + a² + a + 1. 18. d) 1,2 + 5h + h². 19. (a² - mn - 18) cm².

2. Sčítání a odčítání mnohočlenů

4. a) 7x. 5. b) 2a + 2; h) m + 7. 7. a) 0. 9. g) 0,7p - 6. 10. a) 5a + 21b - 6c; c) 3ab - 9ac - 6bc; e) a - $\frac{3}{4}b$ + $\frac{1}{6}c$.
 11. b) -2a - b; f) 8a² - b². 12. a) m + 6; b) -1; d) -7y. 13. a) 5a + 2c; b) 7r² - 3s² + 9rs; c) -x; d) 8m + 2n; e) -7a + 10b + 8c.
 14. a) a² - b²; b) 6x - 5y - 12; c) 2 - 3x; d) $\frac{8}{9} - \frac{1}{4}m$. 15. a) 7a - b; c) 6; f) 4a + 6b - 4. 17. a) 4; c) $\frac{1}{2}$. 18. 22 - 2x. 19. 3a - 15b. 20. 8n.

21. 2r + 3s. 22. a) 7x + y - 7; b) 3x + 9. 23. 6. 24. 30u + 5v. 25. 4q - 4p. 26. 2x - 12. 27. b) -2p - 16q + 2. 28. 6a - 1. 29. a) 3u + 3; b) 3s. 30. a) 5x - 2; b) 2; c) 5x + 5.
 31. 6a. 32. 10x + 2y. 33. 8 - 5m - n. 34. s - ct - dt.

3. Násobení mnohočlenu jednočlenem

6. e) -60m¹⁰n¹⁰. 7. a) a²; c) n²; 1) -1. 8. a) -2x; b) 5a³; c) 3...y⁴; f) 3. 9. b) $\frac{1}{4}x^2y^4z^4$; f) -6a²x²y³.
 11. a) 500; b) 1400; c) 9000. 13. i) (r - s)³. 14. a) u⁷v⁵; b) -1,5a²b⁵c²; d) 3700m⁴n⁶; e) -3c⁶z⁴; f) 8 · (a + 3)³. 15. a) 340m⁶p⁶; c) -0,1q⁴r⁴s⁴; d) 5m⁵n⁷; e) 52 $\frac{1}{2}$ a³b⁷c⁵. 19. c) m + 1 $\frac{3}{8}$ n - $\frac{1}{8}$.
 23. c) -1 $\frac{1}{2}$ m⁴n² + $\frac{1}{3}$ m³n³ - 1,6m²n⁴ - 15mm⁵ - 2mm²; d) 3a⁴x - 2a³x + a²x² - 0,1ax³. 24. a) a + 5b; b) $\frac{8}{9}m - 1$; d) 2s - 3; e) 2a³ + 2a.
 25. b) a² - 4ab - 3a; c) 1 $\frac{1}{2}$ a; d) u² - 4,4uv - 1,2v²; e) r³s - rs. 26. a) 8 - 6b; b) 11x + 5; c) x + 3y; d) 9x. 27. a) 5; b) -12; c) 10; d) $\frac{3}{8}$; e) -4; f) -7. 28. a) 2 $\frac{1}{2}$; b) 1; c) $\frac{1}{8}$; d) 3; e) -8. 29. 11a. 30. x + 5y.
 31. 15a + 18b. 32. 12m² + 6mm - 30m. 33. b) (pq + 5p)m². 34. 12c + 6x. 36. ax + ay - by. 38. 12n - 5m + 600.

4. Násobení mnohočlenu mnohočlenem

2. b) xy + 3y + x + 3. 4. a) x² + 5x + 4; c) x² - 5x + 6. 5. a) m² + 7m + 10; c) x² - 10x + 21; e) 8p² - 6pq + q². 6. b) 6m² - 7m + 2; g) 3x² + 1 $\frac{3}{4}$ xy - $\frac{1}{8}y^2$. 7. a) a² - b²; b) 16p² - 4; c) x² - 25; e) a² + 2ab + b²; g) 4r² + 12rs + 9s². 8. b) a² - 2ab + b²; f) 16mn² - 8mn + n².
 9. c) -6x² - 19x - 15; d) -12u² - 12u. 10. a) a² + a - 2; b) x² + 3x + 2; d) 4x² - 12xy + 9y².
 11. a) 9m² - 16; b) a² - a - 2; c) 2x² + xy - 15y²; f) 1 + 8p + 16p²; g) 4a² - 4ab + b². 12. a) 9x² - 25; b) 18x - 25; c) 4 - a; f) -8 - a; g) a² + 2a - 8. 14. a) x² + 10x + 16. 15. a) 12x + 6; b) 4; c) 2x² + 8x + 6. 16. a) m + 5; b) 2a² - 12; c) a² - 13a - 11. 17. b) -2q⁴; c) 12.
 18. a) 0; b) n² - 17; c) 5x². 20. a) x² + xy + 5x + 2y + 6; b) a² + a + b - b²; c) x³ - 1; d) 2a³ + 11a² + 11a - 12; e) a⁴ - 6a³ + 11a² - 5a - 2; f) 5 + 3x + 5x² + 7x³.

9. a) $x - y$; b) $2a^2 - a + 5$; c) $4m$; d) $r - 3$; e) b ; f) $a + 4$; g) $\frac{1}{2}p^2 + 1\frac{1}{2}p - 2pq$. 10. a) $3 - \frac{1}{m}$; d) $a + b + \frac{b^2}{a}$; f) $\frac{u^2}{v^2} - 7 + \frac{v^2}{u^2}$; g) $\frac{1}{y} - \frac{1}{x} + \frac{1}{z}$; h) $\frac{5x}{2b} + \frac{4y}{a} - \frac{5}{ab}$.
11. a) $5(a + b)$; g) $5k(2 - k)$; h) $4x^3(3x^2 + 4)$. 12. a) 4; b) 7; c) -5; d) 3.

10. Dělení mnohočlenu mnohočlenem

1. a) $a + 4$; b) $x - 2$; c) $z + 2$; d) $2xy^2$. 2. a) $2x - 1$, zb. 10; b) $2a + 3b$, zb. $-b^2$; c) $2y + 10$, zb. $9y$; d) $2s^2 + 3s + 7$. 3. a) $x + 3$; b) $4 + a$, zb. $3a^2$; c) $n^2 + 3n + 1$; d) $z^2 - 2az + a^2$; e) $a^2 - a + 1$. 4. a) $u^2 + uv + v^2$; b) $x - y$; c) $m - 1$; d) $x^3 - 2x^2 + 4x - 8$; e) $a^2 - b^2$.

11. Rozklad mnohočlenů

16. f) $250 = 2 \cdot 5 \cdot 5 \cdot 5$.
 23. d) 1; 7; u ; v ; uv ; $7u$; $7v$; $7uv$; $7u^2$; u^2 ; u^2v ; $7u^2v$. 27. a) $2(a + b - c)$.
 30. a) $-1(x + y)$.
 32. b) $28uv(t - 2uv - 3v)$. 33. d) $(-18su)(2st^2 + 6st + 5)$. 34. a) $(x + y)(a + b)$. 36. a) $(a - 1)(x - 2)$; c) $(p - 4)(q + r)$; f) $(2a - 3)(a^2 - 1)$.
 37. a) $(1 - x^2)(9 - 2a)$; e) $(v + 2)(t + u)$. 38. a) $(3 + z)(y + 1)$; f) $(a - 7)(5x - 1)$. 39. b) $(m + n)(a + b)$; e) $(u + 1)(5 + v)$; g) $(5x + y)(2a + 3b)$; h) $(y + z)(x + y)$. 40. e) $(a - 1)(a^2 + 1)$.
 43. a) $p^2 - q^2$. 45. g) $(4 + x)(4 - x)$. 47. a) 36 cm^2 ; b) $41,60 \text{ cm}^2$.
 48. a) $(x^2 + 1)(x^2 - 1)$. 49. d) $(a^2 + 9)(a + 3)(a - 3)$. 50. a) $r(r + 1)(r - 1)$; i) $3x(y + x)(y - x)$.
 51. b) $k(5 + k)(5 - k)$; c) $2(2x + 3y)(2x - 3y)$; i) $ab(a^2 + b)(a^2 - b)$.
 52. a) $(a + b + r)(a + b - r)$. 53. a) $(3x + y)(x + y)$; c) $r(r - 2)$; d) $(4a + 3b)(-2a - 5b)$; e) $(3m + 1)(3 - m)$; f) $(4x - 6y)(2x + 4y)$; g) $(6 + 11p)(6 - 9p)$. 57. a) $(x + y)(x + y)$; b) $(p - q)(p - q)$. 58. a) $(y - 1)(y - 1)$; f) $-(a + 10)(a + 10)$. 59. a) $5(a + b)(a + b)$. 60. a) $(a + b + c)(a + b - c)$; i) $(x + y + a + b)(x + y - a - b)$.
 62. a) $(a + 5)(a + 2)$; b) $(x + 3)(x + 3)$; d) $(z - 2)(z - 3)$; i) $(m + 2)(m - 3)$.

12. Společný dělitel a společný násobek

1. a) 5. 2. b) 7; x ; $7x$. 4. a) $3u$; b) x . V následujících příkladech je uveden vždy nejvyšší společný dělitel nebo nejnižší společný násobek. 6. a) 2; b) a ; e) m ; g) $n - 1$; h) $s(r + 7)$; j) $u + v$. 7. b) $u^2 - 5v$; f) $3ab + x$. 9. b) $1 + p$; d) $(c + 1)^2$; e) 12. 10. a) $b + c$; b) $7(x + 1)$.
 11. a) $m + n$; b) $r + 4$; c) $a + b$; d) $u + v$; e) $(x + 1)^2$; f) $2(2a - b + 3)$.
 12. a) $u - 1$; b) $5a + 1$; c) $(a + b)^2$; d) $3m(m - 2)$. 13. a) $x + 2$; b) $2(4 + z)$; c) $2(r + 5)$; d) $c(a - b)$. 14. a) $12axy$; d) $32a^3b^2c$; g) $210pq$. 15. a) $36a^3b^2$; e) $40xy^2z^3$. 16. a) $a^2b(b + 2)$; b) $xy(x + 1)$; c) $2m(m - 2)$; d) $a(b - 1)$; e) $5c(5 - c)$; f) $(z + 2)^2$; g) $18(m^2 - n^2)$. 17. a) $(x^2 - 1)(x^2 - 4)$; b) $2u(2 + 3u)$; d) $2(y^2 - 4)$; e) $2z(2z - 1)$; f) $(a + 3)(a + 2)$. 18. a) $18a^2b$; b) $24m^2n^2p$; $4m$; d) $2ab(a + b)$; $a + b$; e) $10(r^2 - 1)$; 1; g) $4x(x + 3)$; 1.

V. Z L O M K Y

1. Základní vlastnosti zlomků

8. a) $x \neq 0$; $a \neq 0$; $b \neq 0$; ... 9. a) $x \neq 3$; d) $r \neq 0$; $s \neq -7$; c) $m \neq 0$; $x \neq y$; g) $a \neq 0$; $b \neq 0$; $c \neq 1$; h) $a \neq 2$; $b \neq -5$. 10. a) $a \neq b$; $a \neq -b$; $b \neq -a$; b) $a \neq 2$; $a \neq -2$; c) $a \neq b$; d) $a \neq -b$; $b \neq -a$; e) $a \neq 0$; $a \neq 3$.
 11. c) $r \neq 2$; d) $p \neq -1$; f) $u \neq 3\frac{1}{2}$; k) $v \neq 2$; $v \neq -2$. 12. a) $c \neq 0$; b) $r \neq 1$; $r \neq -1$; c) $p \neq 0$; $p \neq 1$. 15. $\frac{x}{a}$; $\frac{x - y}{a}$. 16. b) $\frac{n + p}{t}$.
 21. $\frac{ux}{10}$. 22. $\frac{np}{100}$. 25. $\frac{a + b}{x + y}$. 26. $\frac{3}{3n - 4}$. 28. $\frac{x + y + z + u}{a + b + c + d}$.
 29. a) $\frac{2a}{2a + x}$; $\frac{5}{6}$. 30. $m = 11$.
 31. $x = 1$; $x \leq 0$. 32. a) $\frac{8}{5}v$; $1\frac{2}{5}v$.
 41. b) $\frac{10ab}{2}$; ... $\frac{5a^3b^2}{a^2b}$. 42. e) $\frac{4v}{12u}$; $\frac{3}{12u}$; $\frac{10v}{12u}$. 43. c) $\frac{x(x - y)}{x^2 - y^2}$;
 $\frac{y(x + y)}{x^2 - y^2}$; f) $\frac{rt}{r^3t^2}$; $\frac{s}{r^3t^2}$; i) $\frac{p(x + 1)}{x^2 - 1}$; $\frac{2(x - 1)}{x^2 - 1}$; $\frac{q(x + 1)}{x^2 - 1}$.